Regio Noord-Limburg

Verslag Strategiedagen

24 en 25 september 2026

Data, observaties en dilemma's

Data laten zien dat de brede welvaart in Noord-Limburg lager ligt dan in 2019 en gemiddeld lager is dan in de rest van Nederland. Specifieke aandachtspunten zijn de arbeidsproductiviteit, arbeidsmigranten, het ruimtegebruik en de huisvesting. De regio staat daarmee voor een ingrijpende economische en maatschappelijke transitie. De economische basis staat onder druk, waarbij de krimp van de primaire sector doorwerkt in de secundaire en tertiaire sector. De daling van de EE-index wordt als een ernstig waarschuwingssignaal gezien. Het ontwikkelen van een nieuwe economische basis geldt daarom als een urgente regionale opgave.

Tegelijkertijd bestaat zorg over de beperkte resultaten van interventies in de regionale opgaven van de afgelopen jaren. De arbeidsmarkt blijft krap en vraagt om een transitie naar een toekomstbestendige economie die ook perspectief biedt aan hoogopgeleide inwoners, met inbegrip van passende woonmogelijk heden. De afhankelijkheid van arbeidsmigranten wordt als kwetsbaarheid beschouwd. In dat verband wordt gepleit voor provinciaal beleid dat aansluit op de specifieke positie van Noord-Limburg en deze niet automatisch gelijkstelt aan Zuid-Limburg. Ook vallen de grote economische verschillen met de direct aangrenzende Brainportregio op.

Voor de toekomst is een gezamenlijk verhaal nodig dat niet alleen problemen benoemt, maar vooral handelingsperspectief biedt. Dit verhaal moet uitgaan van de eigen kracht van de regio, aansluiten bij provinciale en landelijke beleidsagenda's en duidelijke focus aanbrengen. Ondernemers moeten (beter) worden betrokken bij de ontwikkeling van de economie van de toekomst. De overheid vervult daarbij vooral een faciliterende rol op terreinen als ruimte, netcongestie en regelgeving. Omdat gemeentelijke grenzen de opgaven niet volgen, is regionale samenwerking noodzakelijk.

Als denkrichting wordt genoemd om een gezamenlijk regionaal profiel te ontwikkelen voor onder meer economie, ruimte en wonen. Op basis daarvan kunnen strategische keuzes en accenten per gemeente worden bepaald, bijvoorbeeld voor regionale ontwikkellocaties, bedrijventerreinen en toeristische ontwikkelgebieden. Provincie en Rijk moeten nadrukkelijk bij de uitwerking worden betrokken. Gemeenten kunnen verschillende rollen en specialisaties vervullen op terreinen als economie, wonen, cultuur en toerisme. De uitvoering vindt plaats vanuit een triple-helixbenadering, waarin overheid, ondernemers en kennisinstellingen gezamenlijk verantwoordelijkheid dragen. Gemeenten met een trekkers- of ambassadeursrol moeten daarbij kunnen rekenen op het vertrouwen van de andere gemeenten.

De besproken dilemma's onderstrepen dat vertrouwen, commitment en slagkracht noodzakelijke voorwaarden zijn. Niet iedere gemeente hoeft bij ieder onderwerp even sterk vertegenwoordigd te zijn wanneer belangen grotendeels gelijkluidend zijn. Lokale autonomie dient aan te sluiten op regionale samenwerking. Tegelijkertijd is het profiel van Noord-Limburg nog onvoldoende scherp: er bestaat geen eenduidigheid over wie de regio is en waar zij voor staat. Keuzes moeten toekomstbestendig zijn, terwijl voldoende aanpassingsvermogen nodig blijft om op actuele ontwikkelingen in te spelen. Om vooruitgang te boeken op de elf indicatoren van brede welvaart zijn een eenduidige focus en een scherpere rolverdeling tussen het lokale en regionale niveau nodig.

Regionale opgaven: inhoud, relatie en proces

Wonen, werken en samenleven worden als onderling verbonden onderwerpen gezien en moeten integraal als regionale opgave worden benaderd. Samenleven wordt primair als lokaal beschouwd, maar kan regionaal worden afgestemd. De grensligging en internationale positie van Noord-Limburg worden nog onvoldoende benut. Eerst moet de regio haar positie bepalen, waarna de betekenis van de grensligging verder kan worden uitgewerkt. De ambitie 'gezondste regio' is nog onvoldoende geladen en biedt op dit moment te weinig scherpte om te bepalen wat regionaal wel en niet wordt gedaan. Het regionale belang mag bij regionale keuzes grotendeels zwaarder wegen dan het lokale belang van één gemeente, met behoud van aandacht voor lokale autonomie.

Bij de verdere verkenning van de regionale opgaven worden inhoud, relatie en proces als onlosmakelijk verbonden beschouwd. Inhoudelijk hebben de economische en

ruimtelijke agenda prioriteit. De verbinding van deze agenda's met onderwijs, ecologie, arbeidsmarkt, vrijetijdseconomie en mobiliteit is van belang. De regio sluit daarbij aan op nationale en provinciale processen, waaronder POVI/OVL, VISTA, NOVEX en NPVR. Parallel ligt er een opgave om de uitvoering en uitvoeringsorganisaties te stroomlijnen, aangevuld met faciliterende inzet op public affairs en branding.

In de onderlinge relatie is het nodig dat bestuurders zich betrokken en verantwoordelijk voelen voor regionale thema's en dat dit wordt georganiseerd. Dit geldt eveneens voor bestuurlijke coalities. Zowel het regiobureau als de gemeenten moeten voldoende kwalitatieve en kwantitatieve inzet leveren. Er moet ruimte blijven voor elkaars keuzes en voor de gemakken en ongemakken die daarmee samenhangen.

Uitvoeringsprogramma

Procesmatig ligt een uitvoeringsprogramma met een looptijd van anderhalf tot twee jaar voor de hand. De Regio Noord-Limburg richt zich daarbij vooral op strategie en afstemming. Voor onderwerpen met een langere tijdshorizon kan een spaaragenda worden ingericht. De betrokkenheid van gemeenteraden is onderdeel van het potentiële succes.

Bij de uitwerking van het uitvoeringsprogramma wordt voor het thema Werken gekozen voor een economische actieagenda in plaats van een economische visie, zodat de nadruk sterker op handelen ligt. De verhouding tussen push en pull, waaronder de inbreng van het bedrijfsleven, moet in beeld worden gebracht en op elkaar worden afgestemd. Ook moet zichtbaar worden op welke indicatoren van brede welvaart de activiteiten invloed hebben. Voor Wonen wordt voorgesteld het thema te verbreden met andere ruimtelijke ontwikkelingen, waaronder de VISTA-strategie op basis van de Nota Ruimte en de ontwikkeling van NOVEX. Voor de langere termijn wordt ook hier een spaaragenda toegevoegd. Samenleven wordt onderdeel van Wonen en Werken en wordt vooral intergemeentelijk afgestemd.

De rol van de gemeenschappelijke regeling ligt bij regie opde thema's werken en wonen, het sturen op strategische opgaven, het monitoren van input en output, beleidsafstemming en beleidsontwikkeling, lobby en middelenwerving. Public affairs en branding maken deel uit van de lobbyfunctie. Het meenemen van de

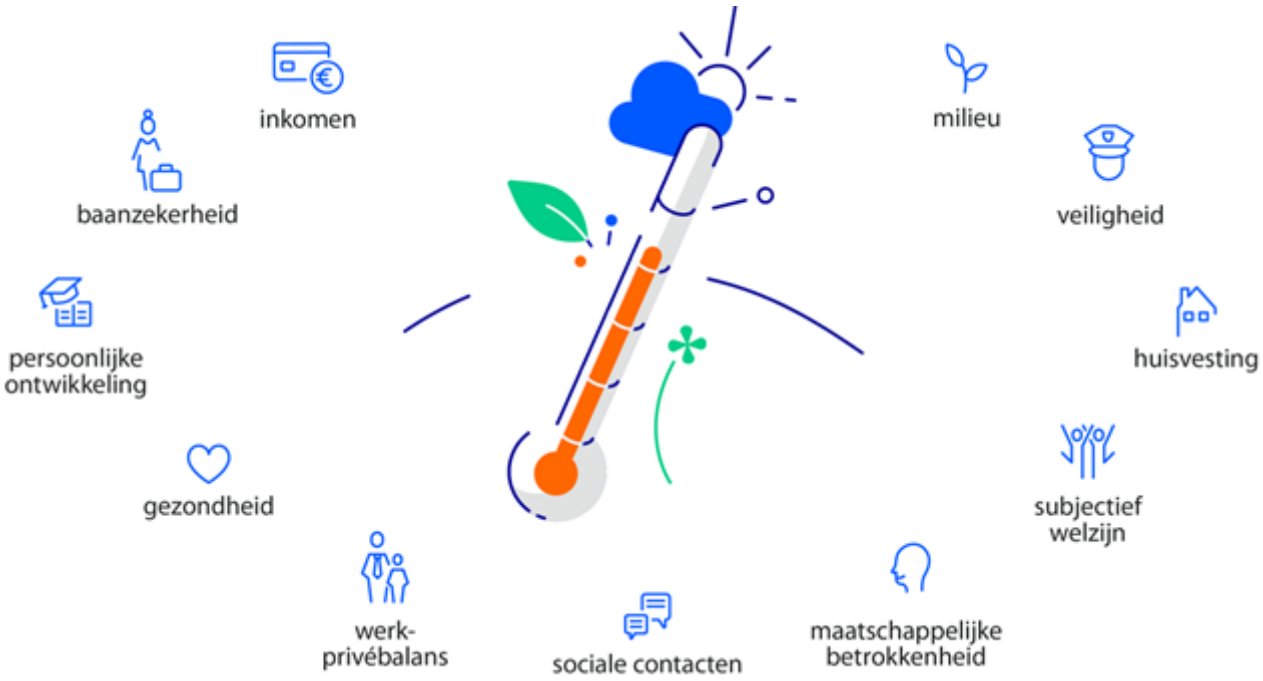
gemeenteraden krijgt daarbij nadrukkelijk aandacht. Onderwerpen met een verbinding naar Midden-Limburg kunnen binnen Regio Noord-Limburg worden voorbereid, waarna een vertegenwoordiging van de regio met Midden-Limburg afstemt. De ambitie en het merk 'Gezondste Regio' worden op de spaaragenda geplaatst.

Vervolgproces

Het dagelijks bestuur draagt zorg voor de processturing op het vervolg. Het regiobureau werkt het verslag van de strategiedagen en het uitvoeringsprogramma verder uit. Daarnaast volgt een netwerkanalyse met een voorstel om de regionale uitvoering en de uitvoeringsorganisaties te verbeteren. Ook wordt een voorstel voorbereid voor nieuwe overlegstructuren, met als insteek twee bestuurscommissies, uitgewerkt in twee scenario's. Het algemeen bestuur verkent intussen mogelijke bestuurlijke kartrekkers, mede in relatie tot de bemensing van het dagelijks bestuur. In het eerste kwartaal van 2027 volgt een vervolgsessie met het AB en de plaatsvervangers, aangeduid als AB+.

Regio Noord-Limburg

Bijlage De 11 dimensies van Brede Welvaart

Regionale strategiedagen

Landgraaf, september 2026

Regio Noord-Limburg

Welkom en introductie

Regio Noord-Limburg

- Doel
  - Richtinggevende uitspraken
- Spelregels
- Programma 24 september
  - Ochtend: kennismaken en analyse
  - Middag: regionale opgaven en samenwerking
  - Namiddag: Emiel Reiding, directeur SPL

Kennismaking (1)

Regio Noord-Limburg

- Wie woont het meest westelijk?
- Wie heeft de langste arbeidscarrière en wie de kortste?
- Wie heeft ruimtelijke ordening in de portefeuille?
- Wie heeft (n)ooit buiten de overheid gewerkt?
- Wie is de langstzittende bestuurder van dit gezelschap?

Kennismaking (2)

- Persoonlijke kennismaking

- Post-it:
  - Wat is jouw moonshot voor 2035?
  - Waar lig je wakker van?

- Invulling
  - Wat neem je mee en wat laat je achter?

Pauze

Regio Noord-Limburg

Data en cijfers van Noord-Limburg

Regio Noord-Limburg

Brede welvaart in Noord-Limburg

RaboResearch - 21 september 2026

De 11 dimensies van brede welvaart

Regio Noord-Limburg

inkomen

milieu

baanzekerheid

veiligheid

persoonlijke ontwikkeling

huisvesting

gezondheid

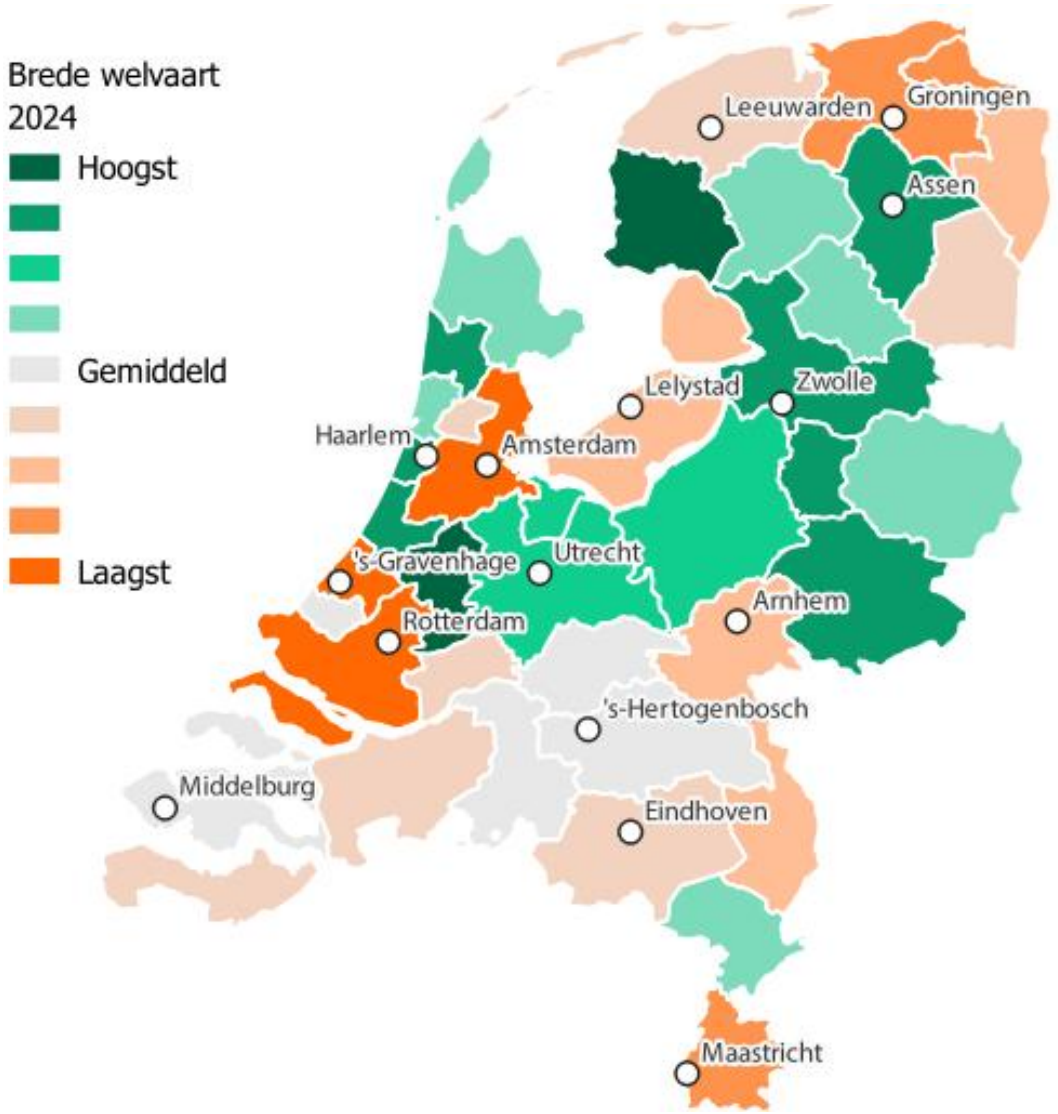
subjectief welzijn

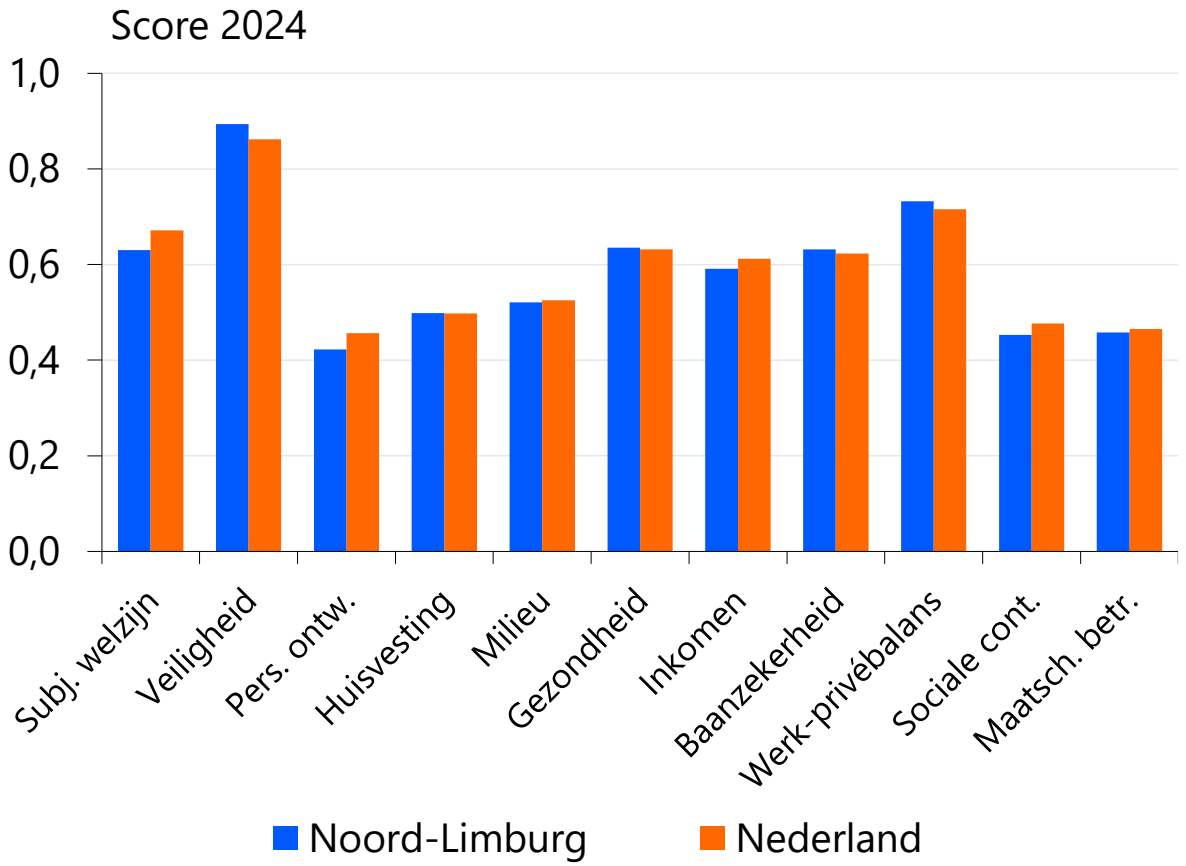
werk-privébalans

sociale contacten

maatschappelijke betrokkenheid

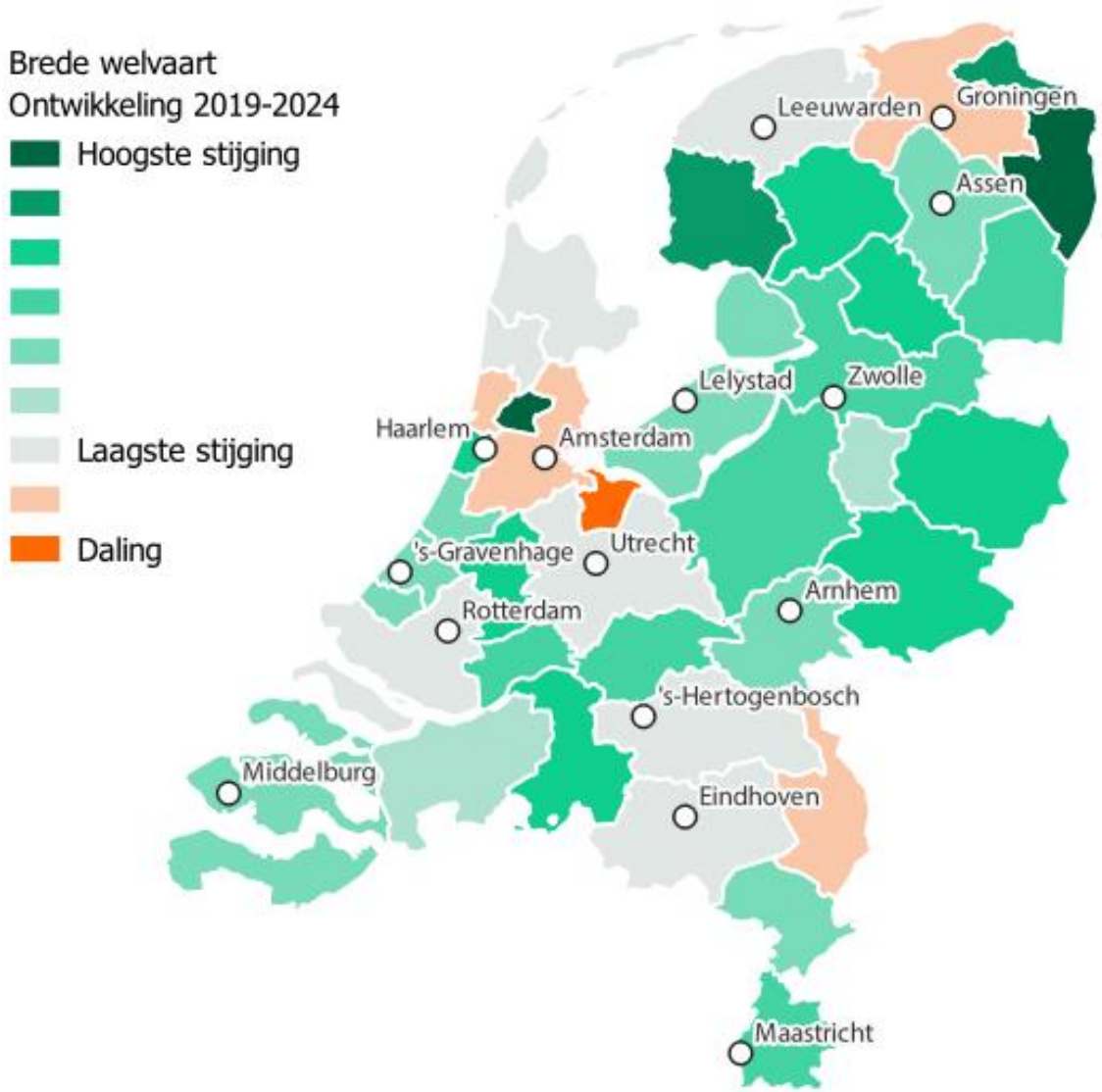
Lagere brede welvaart in 2024

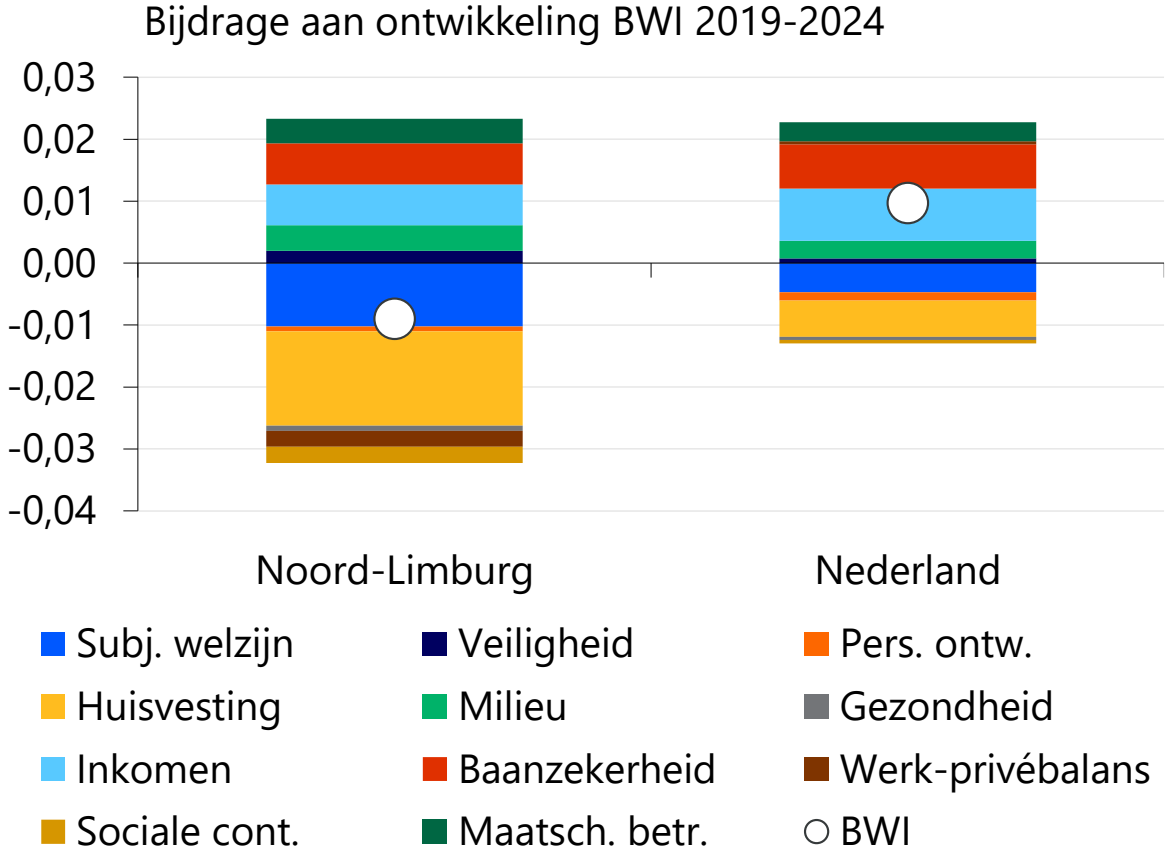

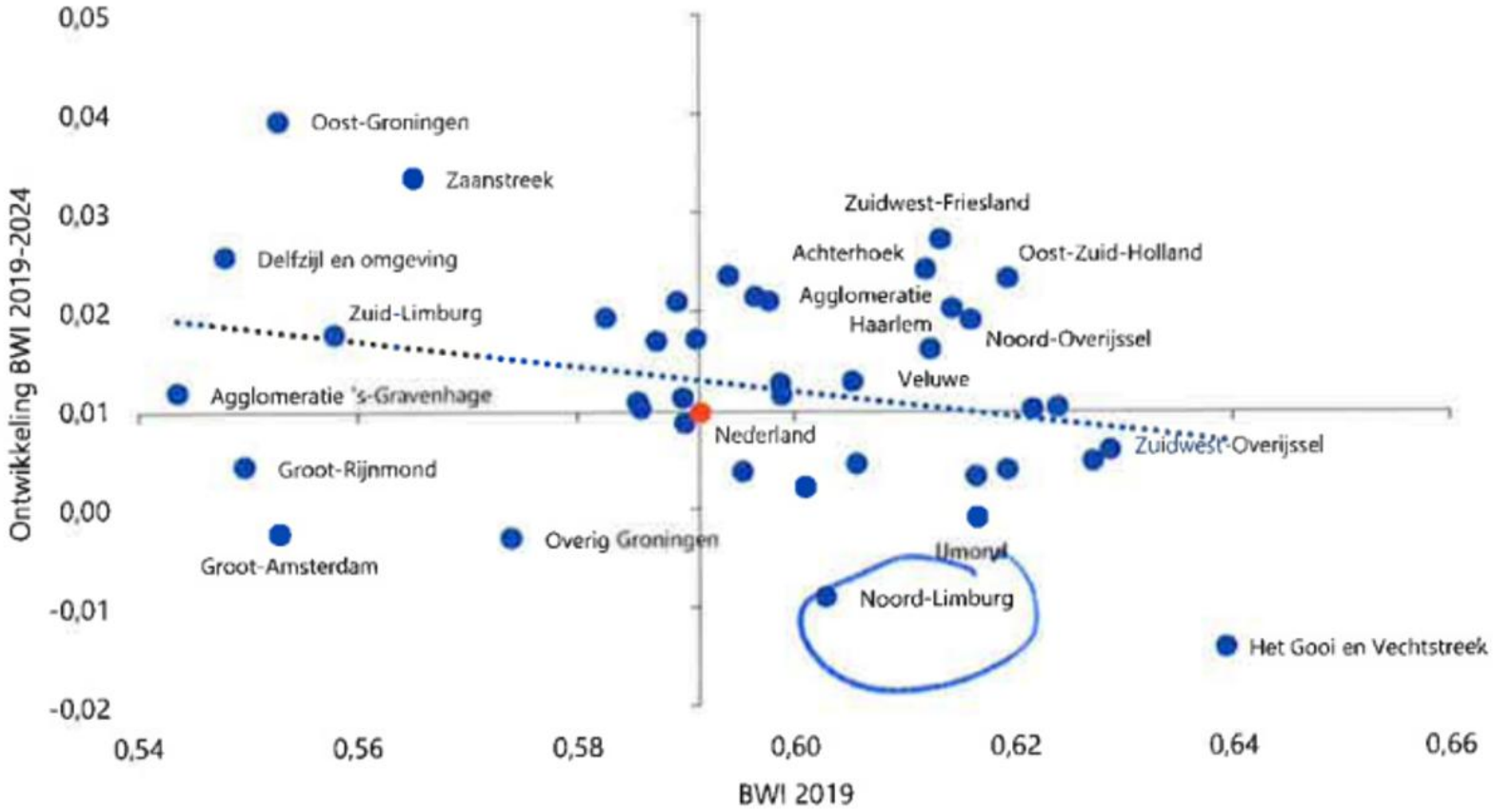
Daling brede welvaart 2019-2024

Regio Noord-Limburg

Figuur 6: De brede welvaart is sinds 2019 in de meeste regio's toegenomen

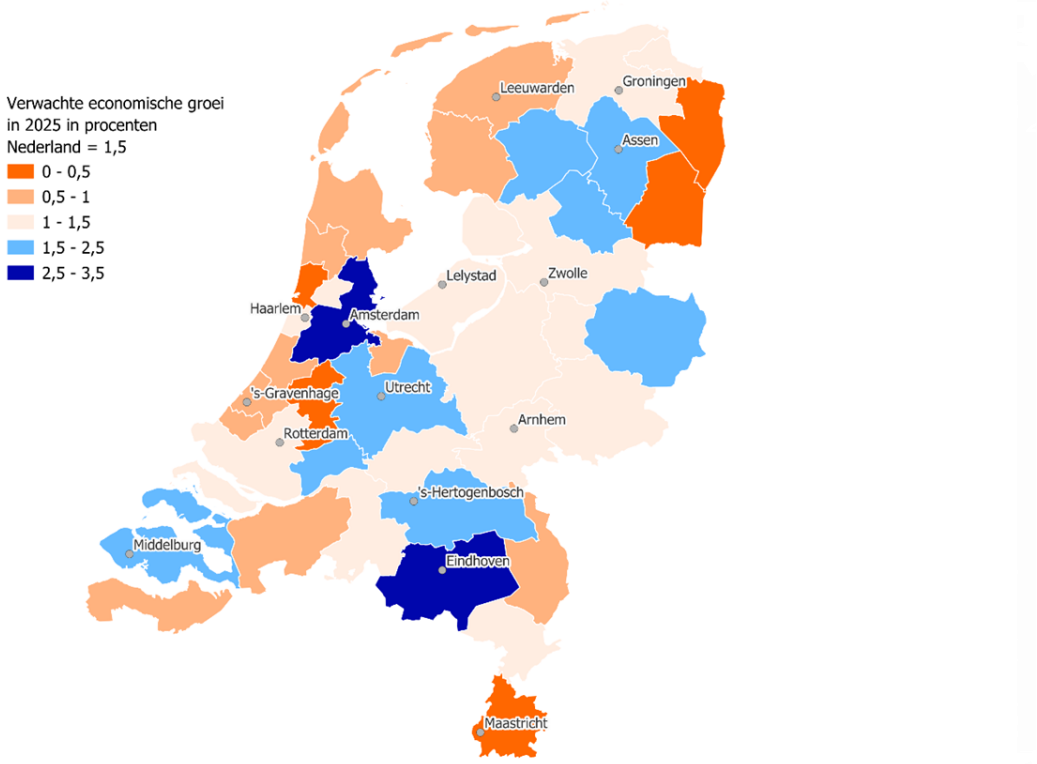

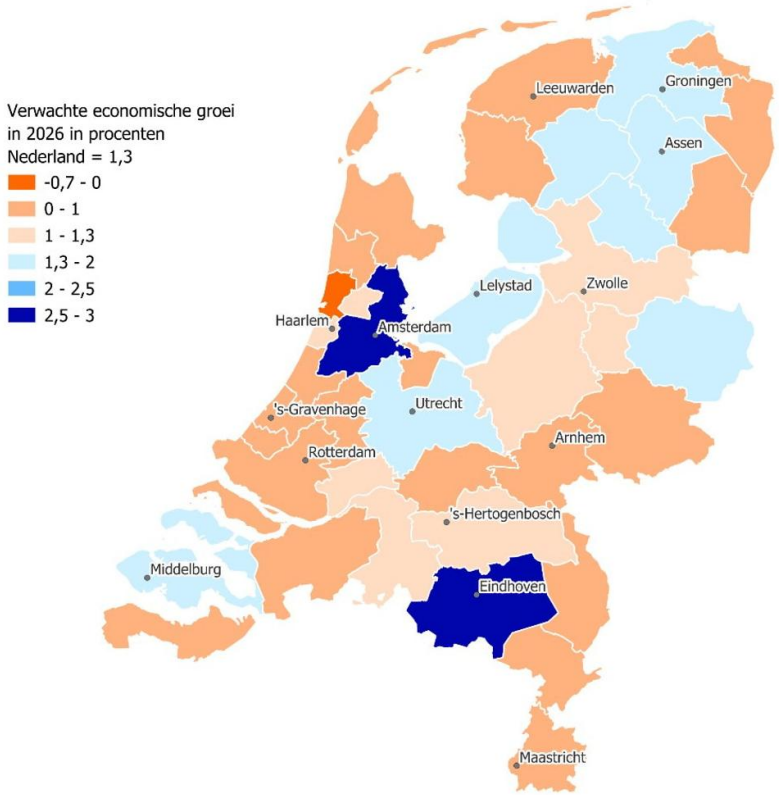
Bron: Universiteit Utrecht en RaboResearch 2026

rn—l
Regio Noord-Limburg

Economische groei Noord-Limburg onder landelijk gemiddelde (RaboResearch dec 2025)

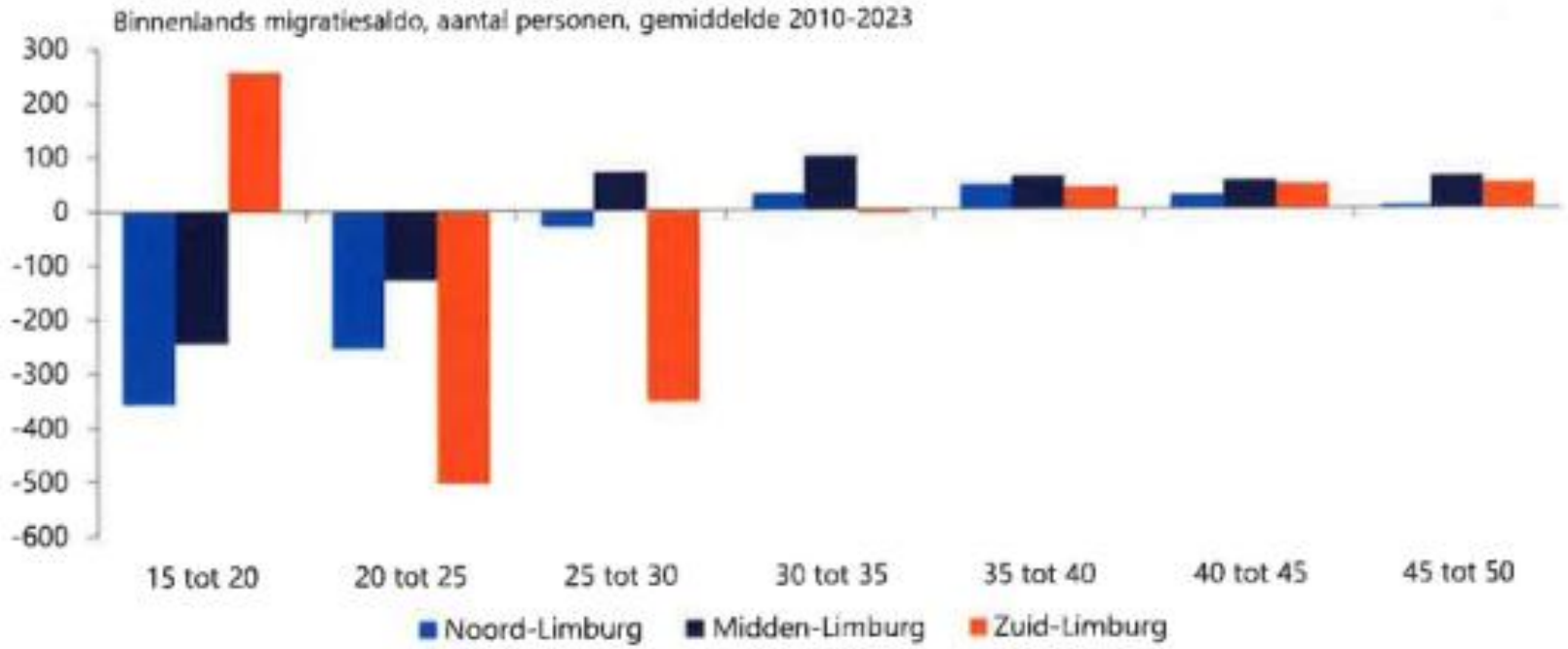
Regio Noord-Limburg

Regio Noord-Limburg

Figuur 5: Veel jongvolwassenen vertrekken na hun opleiding uit Limburg

Bron: CBS, bewerking RaboResearch

NEx-T

Een toekomstbestendige economie is duurzaam én sociaal inclusief. RaboResearch meet sinds 2020 jaarlijks de voortgang van Nederlandse bedrijven in deze transitie via de ‘Nieuwe Economie index voor de Transitie van het bedrijfsleven’ (NEx-T), gebaseerd op zeven dimensies:

- Nieuwe rijkdom: in hoeverre bedrijven niet alleen financiële doelstellingen, maar ook sociale en ecologische doelstellingen nastreven
- Echte prijzen: de mate waarin bedrijven negatieve externe effecten van hun producten en productieprocessen meenemen in hun prijzen en investeringsbeslissingen
- Inclusief ondernemen: de mate waarin medewerkers van bedrijven, met name het management en de directie, een afspiegeling vormen van de samenleving.
- Transparante ketens: de mate waarin bedrijven inzicht hebben in wat er plaatsvindt elders in de keten waarin ze actief zijn, hier verantwoordelijkheid voor nemen en daar ook eerlijk over communiceren.
- Groene energie: de mate waarin bedrijven gebruik maken van hernieuwbare energie.
- Biodiversiteit en natuurlijke ecosystemen: de mate waarin bedrijfsactiviteiten geen afbreuk doen aan de soorten rijkdom en natuurlijke ecosystemen.
- Circulair ondernemen: de mate waarin bedrijven niet-hernieuwbare grondstoffen niet langer uitputten, en waarin ze reststoffen steeds opnieuw waardevol inbrengen in het systeem van productie en consumptie.

Figuur 2: Transitiescore voor 26 regio's in 2024

rn—l
Regio Noord-Limburg

Nex-T 2025

- De regio's Midden-Noord-Brabant (omgeving Tilburg), Zuid-Limburg en Groningen lopen voorop in de transitie. Datzelfde geldt voor Brainport Eindhoven[1], de Veluwe, Noord-Holland-Noord, Groot-Amsterdam[2], Twente, Friesland en Flevoland.
- Regio's met een lagere transitiescore[3] zijn Noord-Limburg, Noordoost-Noord-Brabant, Zeeland, Haarlem en IJmond, Zuid-Gelderland, Oost-Zuid-Holland en Utrecht.

Arbeidsproductiviteit (position paper Brightlands ondernemers 2026)

Regio Noord-Limburg

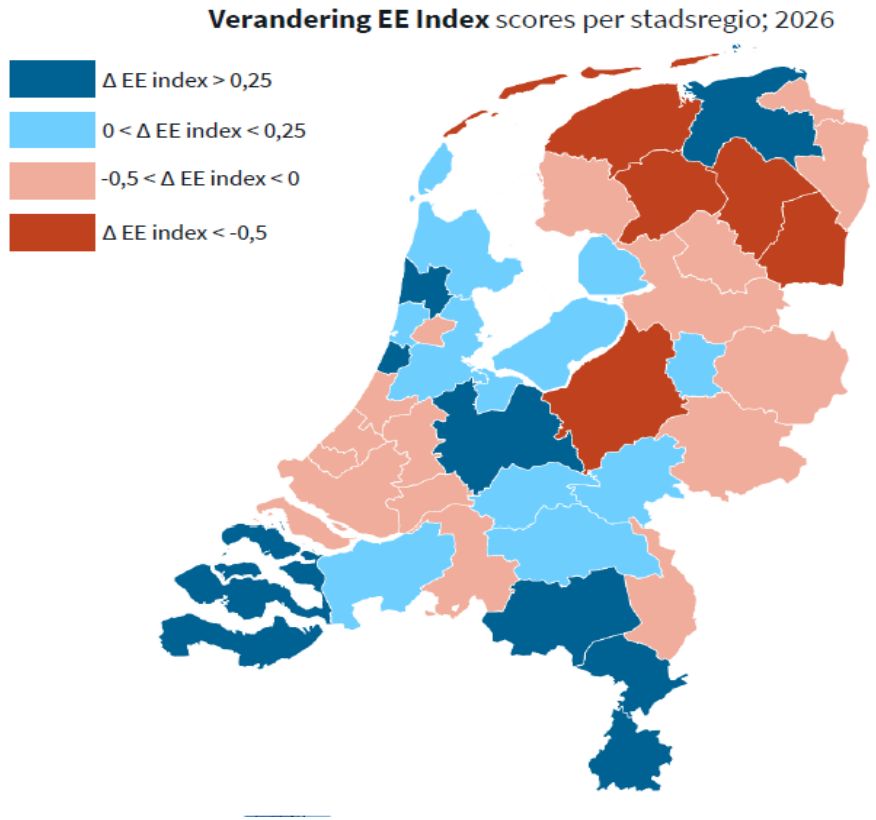
Regio	Arbeidsproductiviteit	Jaar / bron	t.o.v. NL gemiddeld
Brainport / ZO-Noord-Brabant	€ 134.002	2024 – Brainport Monitor	+11,5%
Brainport / ZO-Noord-Brabant	€ 112.000	2022 – CBS / RaboResearch	+14%
Nederland gemiddeld	€ 120.121	2024 – Brainport Monitor	—
Noord-Limburg* (COROP)	~ € 70.000 – 85.000	2022 – Reconstructie CBS-data	–27% tot –42%
Groot-Amsterdam	€ 136.000	2022 – RaboResearch	+39%

** Noord-Limburg: schatting op basis van CBS-reconstructie (tabel 84419NED / 85925NED). Brainport: Brainport Monitor 2024 en RaboResearch 2026.*

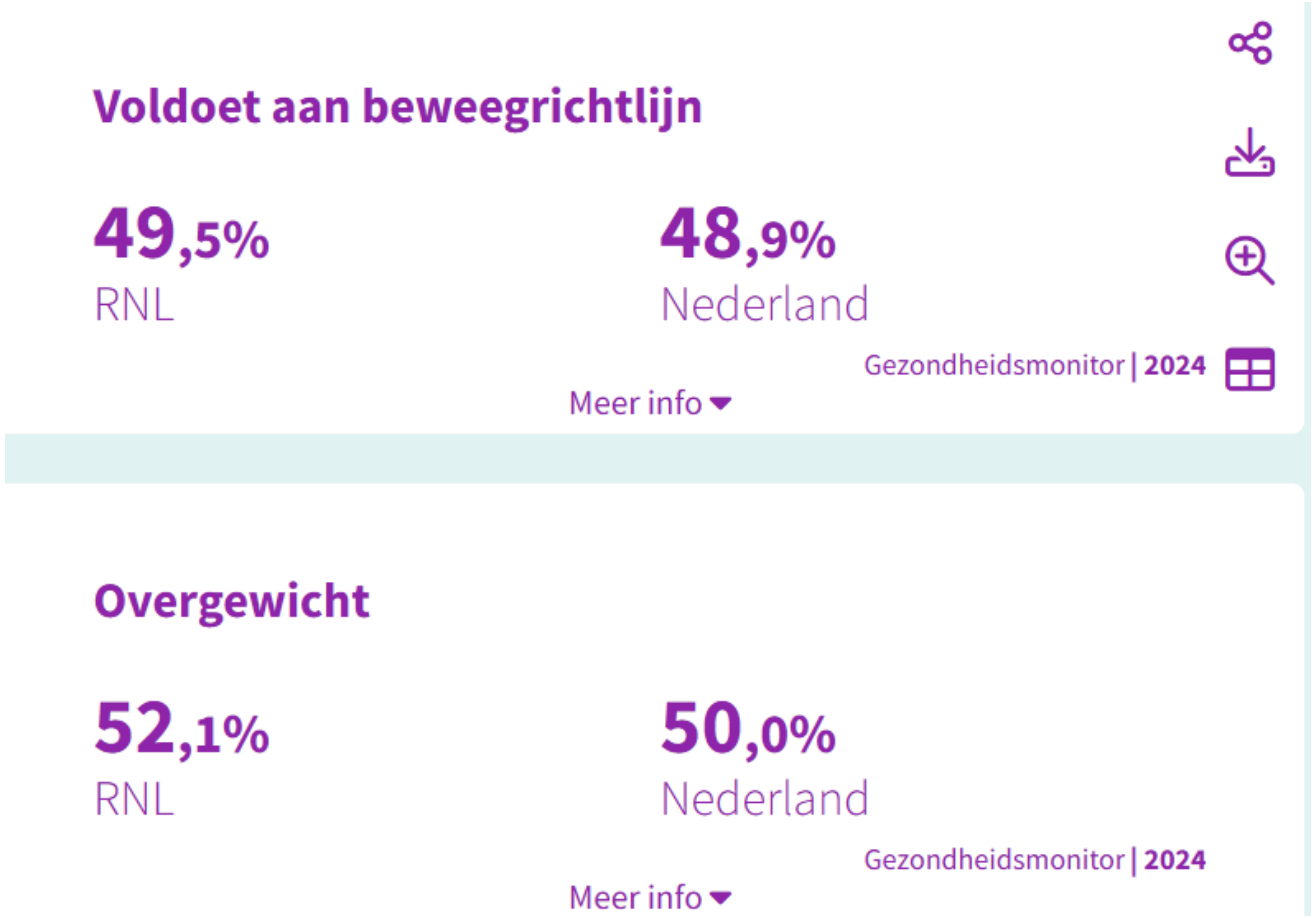
Entrepreneurial Ecosystem Index 2026

Entrepreneurial Ecosystem Index ranglijst: stadsregio's naar sterkte van ecosysteem voor ondernemerschap; 2026

1.	(-)	Delft en Westland	21.	(-)	Noord-Limburg
2.	(-)	Zuidoost-Noord-Brabant	22.	(↑1)	West-Noord-Brabant
3.	(↑1)	Groot-Amsterdam	23.	(↑1)	Kop van Noord-Holland
4.	(↓1)	Aggl. Leiden en Bollenstreek	24.	(↑5)	Midden-Limburg
5.	(-)	Overig Groningen	25.	(↓3)	Zuidoost-Zuid-Holland
6.	(↑1)	Utrecht	26.	(-)	Flevoland
7.	(↑1)	Twente	27.	(↑1)	Zuidwest-Gelderland
8.	(↓2)	Veluwe	28.	(↓3)	Oost-Zuid-Holland
9.	(-)	Arnhem/Nijmegen	29.	(↓2)	Achterhoek
10.	(-)	Agglomeratie 's-Gravenhage	30.	(↑1)	Noord-Overijssel
11.	(-)	Zuid-Limburg	31.	(↑6)	Overig Zeeland
12.	(-)	Het Gooi en Vechtstreek	32.	(-)	Delfzijl en omgeving
13.	(-)	Agglomeratie Haarlem	33.	(↓3)	Zuidoost-Friesland
14.	(-)	Groot-Rijnmond	34.	(↓1)	Zuidwest-Friesland
15.	(↑4)	Alkmaar en omgeving	35.	(↑5)	Zeeuws-Vlaanderen
16.	(↓1)	Zuidwest-Overijssel	36.	(↓1)	Zuidwest-Drenthe
17.	(↓1)	Noordoost-Noord-Brabant	37.	(↓1)	Noord-Drenthe
18.	(↓1)	IJmond	38.	(↑1)	Oost-Groningen
19.	(↑1)	Midden-Noord-Brabant	39.	(↓5)	Noord-Friesland
20.	(↓2)	Zaanstreek	40.	(↓2)	Zuidoost-Drenthe

Gezondheid

Voldoet aan beweegrichtlijn
49,5%
RNL
48,9%
Nederland
Gezondheidsmonitor | 2024
Meer info
Overgewicht
52,1%
RNL
50,0%
Nederland
Gezondheidsmonitor | 2024
Meer info

Gezondheid

Mantelzorg verlenen

17,0%
RNL

13,8%
Nederland

Gezondheidsmonitor | **2024**

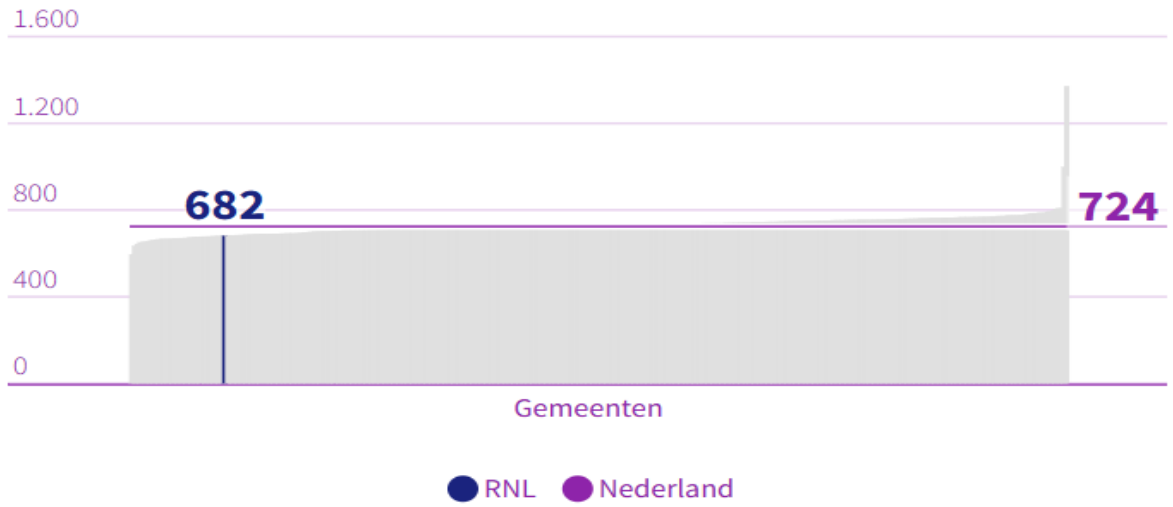
Meer info

Participatie

Participatie

Inwoners met betaald werk

per 1.000 inwoners

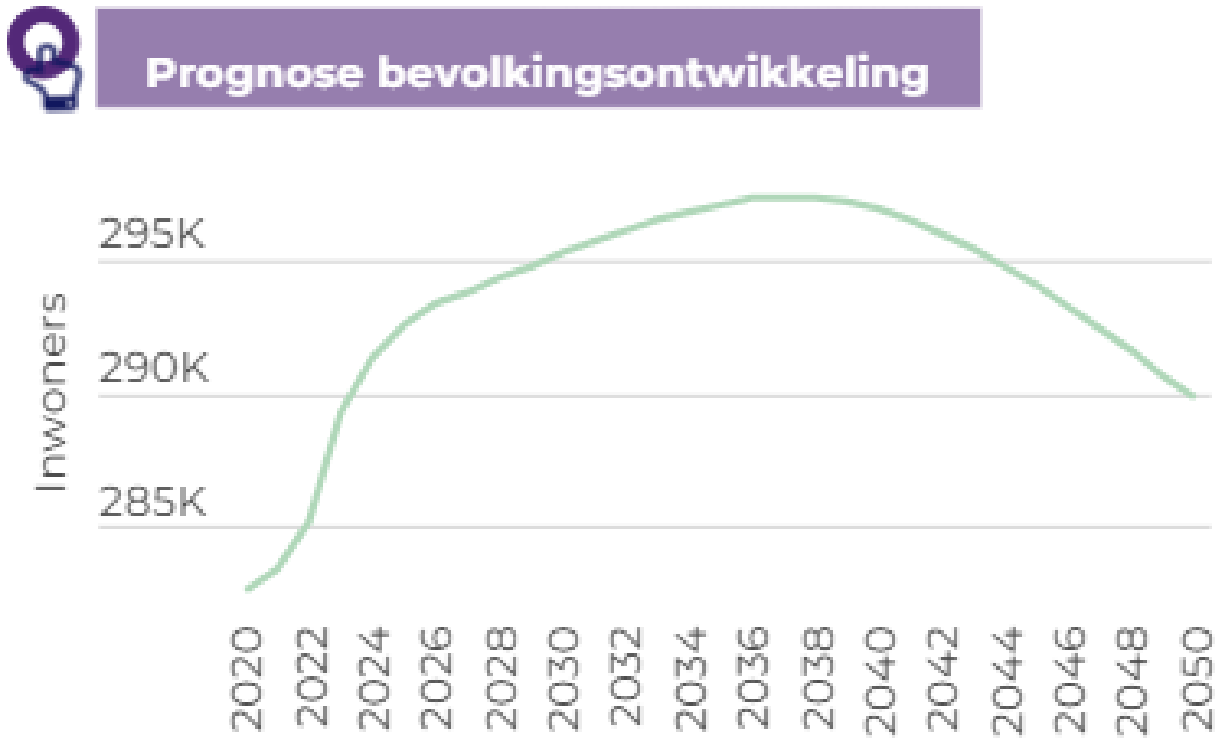

CBS | 2025

Meer info

Bevolkingsontwikkeling

Regio Noord-Limburg

ARBEIDSMIGRANTEN

Economische situatie

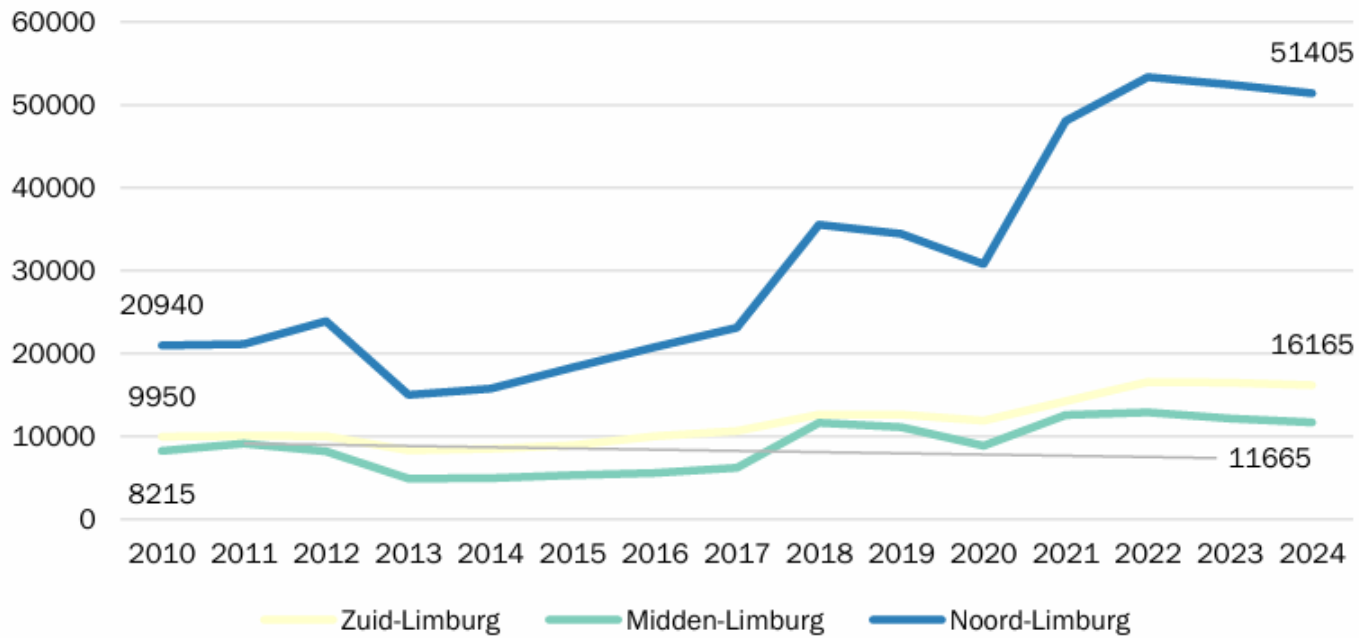
rn—l DECISIO
ECONOMISCH ONDERZOEK EN ADVIES

Aantal werkende arbeidsmigranten in Limburg

In Limburg werkten in 2024 **79.235** arbeidsmigranten. Tussen 2010 en 2024 groeide het aantal van 39.105 naar 79.235, een gemiddelde jaarlijkse groei van 5,2 procent per jaar. De landelijke groei was 5,1 procent. Tussen 2022 en 2024 was de gemiddelde jaarlijkse groei -0,4 procent in Nederland en -2,1 procent in Limburg.

- In Zuid-Limburg werkten in 2024 16.165 arbeidsmigranten. Sinds 2010 is er een gemiddelde jaarlijkse groei van 3,5 procent per jaar. Tussen 2022 en 2024 was deze groei -1,2 procent.
- In Midden-Limburg werkten in 2024 11.665 arbeidsmigranten. Sinds 2010 is er een gemiddelde jaarlijkse groei van 2,5 procent per jaar. Tussen 2022 en 2024 was deze groei -4,8 procent.
- In Noord-Limburg werkten in 2024 51.405 arbeidsmigranten. Sinds 2010 is er een gemiddelde jaarlijkse groei van 6,6 procent. Tussen 2022 en 2024 was deze groei -1,8 procent.

Ontwikkeling aantal werkende arbeidsmigranten, 2010 – 2024

Aantal werkende arbeidsmigranten in Zuid-Limburg

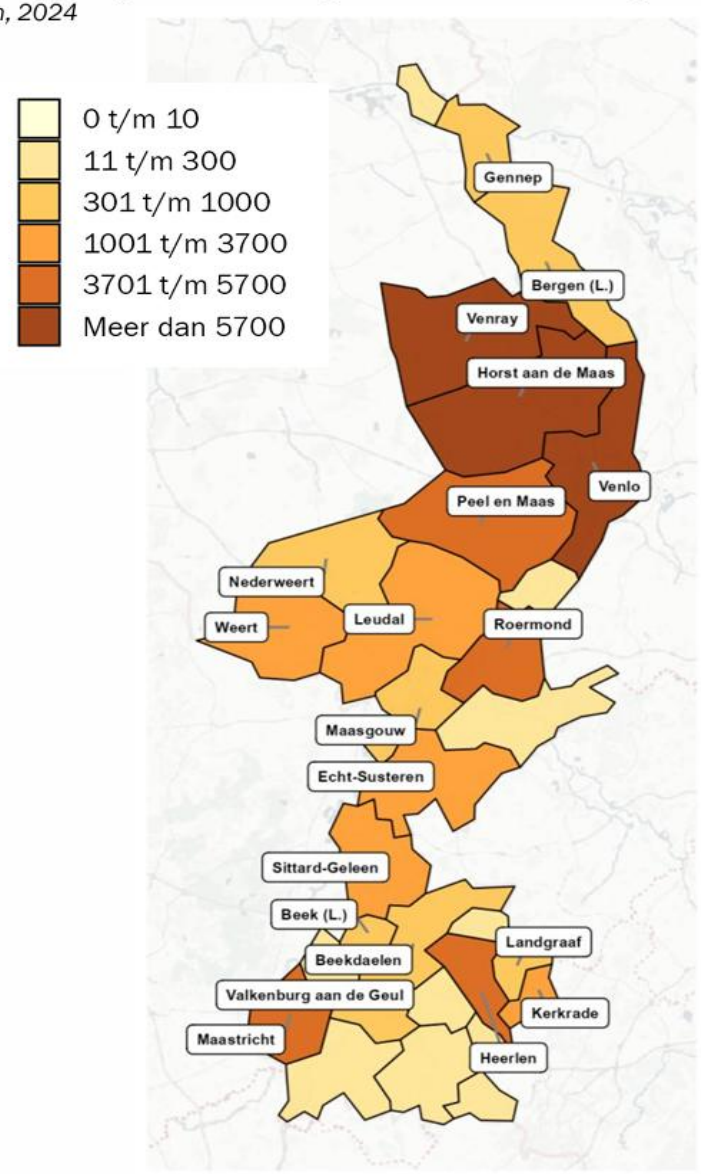
ARBEIDSMIGRANTEN

Economische situatie

DECISIO
ECONOMISCH ONDERZOEK EN ADVIES

rn—l
Regio Noord-Limburg

Geografische spreiding aantal arbeidsmigranten werkzaam in Limburgse gemeenten, 2024

Aantal arbeidsmigranten werkzaam in Limburgse gemeenten

Werkgemeente	Aantal in 2024	Gemiddelde groei sinds 2010	Aandeel Limburg
Totaal provincie Limburg	**79235**	**5,2%**	**100%**
Venray	28595	10,1%	36,1%
Venlo	11475	3,8%	14,5%
Horst aan de Maas	5965	1,9%	7,5%
Roermond	5670	4,1%	7,2%
Maastricht	4180	4,2%	5,3%
Peel en Maas	3830	8,0%	4,8%
Heerlen	3710	5,1%	4,7%
Sittard-Geleen	2580	3,6%	3,3%
Kerkrade	2565	5,8%	3,2%
Weert	2210	2,7%	2,8%
Leudal	1485	1,2%	1,9%
Echt-Susteren	1190	1,8%	1,5%
Gennep	825	5,8%	1,0%
Beek (L.)	475	6,8%	0,6%
Bergen (L.)	440	4,3%	0,6%
Landgraaf	435	1,2%	0,5%
Beekdaelen	420	1,8%	0,5%
Maasgouw	415	2,3%	0,5%
Nederweert	410	-2,6%	0,5%
Stein (L.)	370	-3,2%	0,5%
Valkenburg aan de Geul	320	3,2%	0,4%
Meerssen	295	6,6%	0,4%
Roerdalen	285	-1,8%	0,4%
Eijsden-Margraten	215	-1,7%	0,3%
Brunssum	210	-5,8%	0,3%
Vaals	155	-2,3%	0,2%
Mook en Middelaar	140	6,2%	0,2%
Beesel	135	1,5%	0,2%
Gulpen-Wittem	130	0,3%	0,2%
Voerendaal	60	-1,6%	0,1%
Simpelveld	45	2,9%	0,1%

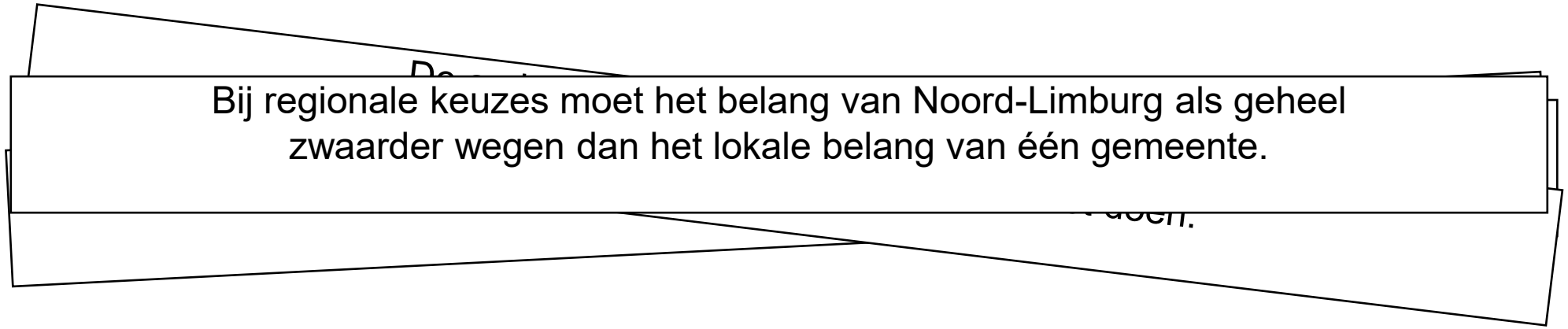
Bron: Decisio (2026); o.b.v. CBS Microdata

Lunch

Regio Noord-Limburg

Regionale opgaven

Eens/oneens/twijfel

Succesfactoren samenwerking

Succesfactoren voor Noord-Limburg

- Werkvorm
  - Inhoud – Relatie – Proces

Pauze

Regio Noord-Limburg

Uit de praktijk: Parkstad Limburg

Regio Noord-Limburg

parkstad
stadsregio limburg

Afronding 24 september

Regio Noord-Limburg

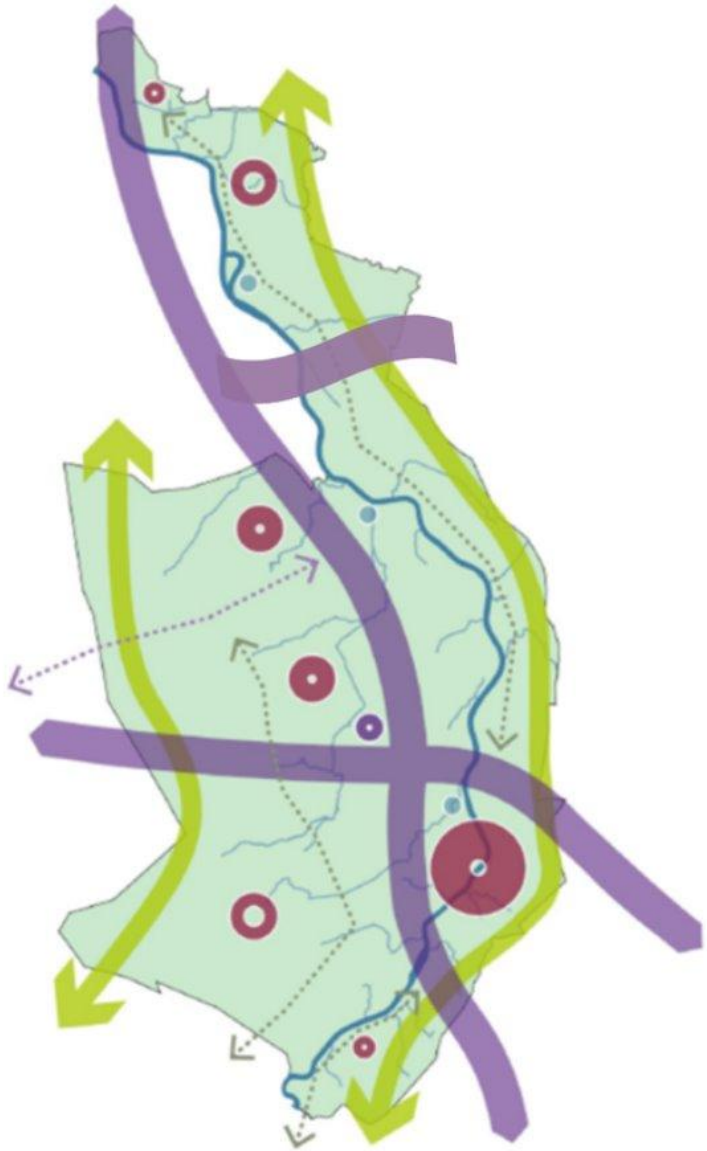
- Terugblik
- Diner om 18.30 uur

Programma 25 september

Regio Noord-Limburg

- Het gevoel bij gisteren
- Van visie naar opgaven
  - Uitvoeringsprogramma
  - Externe organisatie
  - “interne organisatie”
- Vervolgproces

Uitvoeringsprogramma

V
V
V
S

I egio aan de grens,
n t een sterke
i hechte
g voelen. "Wij kijken
v die niet alleen
g oor andere regio's in
N

Uitvoeringsprogramma

Regio Noord-Limburg

- De opgaven uit de visie
  - Toekomstbestendige Regionale Economie
  - Aantrekkelijke Regio
  - Aanpak Vergrijzing en Ontgroening

- Van visie naar uitvoering
  - Centrale opgave:

Regionale brede welvaart in lijn brengen
met nationale brede welvaart

Uitvoeringsprogramma

Regio Noord-Limburg

- **Thema Werken – ruimte voor talent, innovatie en ontwikkeling**
  - Kwalitatieve groei – hogere arbeidsproductiviteit
  - Versterken kenniseconomie – verdere ontwikkeling onderwijs- en onderzoeksclusters

- Activiteiten 2027-2028
  - Regionale economische agenda/visie samen met triple-helix partijen
  - Onderwijs- en onderzoeksagenda gericht op lokale economie van de toekomst

- Brede welvaart
  - Opleidingsniveau
  - Inkomen
  - Baanzekerheid
  - Persoonlijke ontwikkeling

Uitvoeringsprogramma

- **Thema Wonen – een fijne en aantrekkelijke omgeving**
  - Aantrekkelijke woonmilieus
  - Transitie landelijk gebied

- Activiteiten 2027-2028
  - Regio-overstijgende Vista strategie
  - Regionale sturing op het woningbouwprogramma
  - Volkshuisvestelijke afspraken Noord-Limburg

- Brede welvaart
  - Huisvesting
  - Milieu
  - Sociale contacten
  - Subjectief welzijn

Uitvoeringsprogramma

Regio Noord-Limburg

- **Thema Samenleven – samen kansrijk**
  - Veilige, gezonde en kansrijke omgeving
  - Gezondste Regio waarmaken

- Activiteiten 2027-2028
  - Borgen van het principe: Health in all Policies
  - Uitwerken van een brede voorzieningenkaart (als voorportaal voor een ontwikkelingskader)
  - Ontwikkelen van een Preventieve gezondheidsagenda

- Brede welvaart
  - Gezondheid
  - Maatschappelijke betrokkenheid
  - Persoonlijke ontwikkeling

Uitvoeringsprogramma

- **Wat doet de GR**
  - Regie en thema's
  - Sturen op de strategische opgaven
  - Monitoren van in- en output
  - Beleidsafstemming en –ontwikkeling
  - Lobby en middelenwerving

- Aanvullingen?

- Herkenbaar?

- Uitwerken naar…….

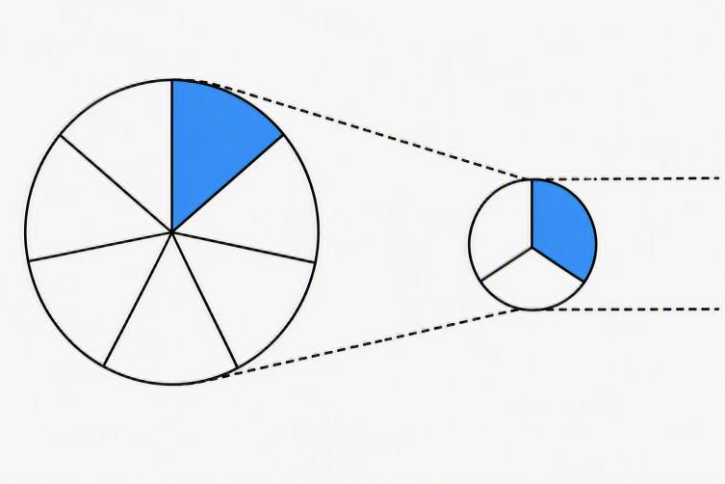
Uitvoeringsprogramma in relatie tot structuur

- **Extern**
  - Rijke schakering van stakeholders
  - Veel ondersteunende structuren
  - Overgeorganiseerd? Effectief? Efficient?
  - Herkenbaar? Wat is er nodig?

Uitvoeringsprogramma in relatie tot structuur

- **Intern (gemeenten-regio)**
  - Veel overlegstructuren
  - Rol- en taakverdeling soms troebel
    - Kartrekkers?
  - Kwalitatieve impuls is noodzakelijk

- Wat hebben we nodig voor succes?

Afronding

- Nabranders
- Conclusies en afspraken

Regio Noord-Limburg

Dank voor uw bijdrage en inzet!